

บทคัดย่อ

เมืองมรดกโลกสุโขทัยและเมืองบริวาร จังหวัดสุโขทัยและกำแพงเพชร เป็นหนึ่งใน 3 แหล่งมรดกทางวัฒนธรรมของประเทศไทย ที่ได้รับการพิจารณาให้ขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลก โดยองค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) ประกอบด้วย อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย อุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย และอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร นับเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพ สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวมายังพื้นที่เชื่อมโยงในภูมิภาคพื้นที่ภาคเหนือตอนล่าง ได้แก่ จังหวัดพิษณุโลกและจังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งทั้งสองจังหวัดเป็นที่ตั้งของมรดกทางวัฒนธรรมที่สำคัญของประเทศไทย ได้แก่ พระราชวังจันทน์ และอุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพ ตามลำดับ การเติบโตอย่างต่อเนื่องของการท่องเที่ยวเมืองมรดกโลกเป็นผลมาจากกระแสความนิยมของนักท่องเที่ยว ทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ และการสนับสนุนการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวจากภาครัฐ ที่คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ เพื่อให้เกิดการพัฒนา สร้างคุณค่า และสร้างรายได้จากการท่องเที่ยว อย่างไรก็ตาม การดำเนินการดังกล่าวอาจส่งผลกระทบต่อทั้งสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ วิถีชีวิต วัฒนธรรม ความเป็นอยู่ของคนในพื้นที่ ดังนั้น เพื่อป้องกันการเกิดผลกระทบดังกล่าว การศึกษานี้จึงได้ดำเนินการจัดทำข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารจัดการองค์ประกอบโลจิสติกส์ท่องเที่ยวภายในแหล่งท่องเที่ยวเมืองมรดกโลกสุโขทัยและพื้นที่เชื่อมโยง (กำแพงเพชร พิษณุโลก และเพชรบูรณ์) เพื่อความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม โดยวิธีลงพื้นที่เก็บข้อมูลและสัมภาษณ์เชิงลึกผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเมืองมรดกโลกสุโขทัยและพื้นที่เชื่อมโยง เพื่อให้ทราบถึงข้อมูลการบริหารจัดการอย่างยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมขององค์ประกอบโลจิสติกส์ท่องเที่ยว ประกอบด้วย แหล่งท่องเที่ยว กิจกรรมท่องเที่ยว ร้านจำหน่ายของที่ระลึก ร้านอาหาร ที่พัก และการเดินทางภายในแหล่ง และประเมินแหล่งท่องเที่ยวตามเกณฑ์การประเมินองค์ประกอบโลจิสติกส์ท่องเที่ยวภายในแหล่งท่องเที่ยวตามหลักความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม โดยเป็นการบูรณาการระหว่างเกณฑ์การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของสภาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโลก (Global Sustainable Tourism Council: GSTC) และเกณฑ์การบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) จากนั้นจึงนำผลการประเมินและข้อมูลของแต่ละองค์ประกอบโลจิสติกส์ท่องเที่ยวมาใช้ในการจัดทำข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาโลจิสติกส์ท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม ตามเป้าประสงค์ของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน เป้าหมายที่ 12 การบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืน ข้อเสนอแนะสำหรับด้านแหล่งท่องเที่ยว เสนอให้ส่งเสริมในด้านการดำเนินการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม ระบบการบริหารจัดการ ควบคุมและตรวจสอบการใช้ทรัพยากร รวมถึงการจัดอบรมให้ความรู้ด้านการรักษาสิ่งแวดล้อมและความสะอาดแก่นักท่องเที่ยวและผู้เกี่ยวข้อง ด้านกิจกรรมท่องเที่ยว เสนอให้จัดเส้นทาง การท่องเที่ยวเชื่อมโยงกิจกรรมท่องเที่ยวการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ วิถีชีวิตชุมชนใกล้เคียง โดยมีรูปแบบกิจกรรมที่ไม่ส่งผลกระทบต่อตารางชีวิตและพฤติกรรมของสิ่งมีชีวิตในแหล่ง ด้านร้านจำหน่ายของที่ระลึก เสนอให้ส่งเสริมให้มีการใช้บรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ลดการใช้พลาสติก โฟม และทรัพยากรอื่น ๆ การให้ข้อมูลแก่ผู้บริโภคโดยใช้ข้อความโฆษณาที่มีข้อมูลที่ถูกต้องและครบถ้วนตามความเป็นจริง ด้านร้านอาหาร เสนอให้

หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องส่งเสริมผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยการให้ความรู้ในเรื่องของการบริหารจัดการ ขอบเขตธุรกิจ ที่ให้ความสำคัญต่อประเด็นสิ่งแวดล้อม ด้านที่พัก เสนอให้เลือกใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและหาได้ในท้องถิ่น เลือกใช้ไฟฟ้าจากพลังงานทดแทน และจัดให้มีระบบการจัดการขยะที่ไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และด้านการเดินทางภายในแหล่ง เสนอให้ภาครัฐดำเนินการด้านนโยบาย กฎหมาย และข้อบังคับ ที่เกี่ยวข้องกับการปล่อยมลพิษของยานพาหนะอย่างเคร่งครัด ผู้ให้บริการระบบขนส่งควรจัดระบบการใช้ยานพาหนะได้เต็มประสิทธิภาพตามอัตราบรรทุกของยานพาหนะ รวมถึงการจัดเส้นทางเดินทางที่เหมาะสม คำนึงถึงการลดการใช้พลังงาน เวลา และความปลอดภัย

คำสำคัญ: การพัฒนาโลจิสติกส์การท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืน, เมืองมรดกโลกสุโขทัยและพื้นที่เชื่อมโยง (กำแพงเพชร พิษณุโลก และเพชรบูรณ์)

Abstract

The historic town of Sukhothai and associated historic towns, which consists of Sukhothai historical park, Kampheng Phet historical park and Si Satchanalai historical park is one of the three UNESCO cultural heritage sites in Thailand. As a result, it is considered as a great potential to attract tourists to provincial cluster in the lower northern Thailand, including Phitsanulok and Phetchabun provinces. Both provinces encompass important cultural heritage of Thailand, Chan royal palace and Si Thep Historical Park. Due to popularity among both Thai and foreign tourists as well as support from the government, the world heritage city has continuous growth in tourism. The government's policy to develop tourist attractions's takes into account the participation of local people to achieve development, create value and generate tourism income. However, the tourism growth may negatively affect natural environment, way of life, culture and local livelihood. Therefore, to prevent the occurrence of such effects, the study examined sustainable tourism logistics activities in the historic town of Sukhothai and associated historic towns and nearby provinces (Kamphaeng Phet, Phitsanulok and Phetchabun) in order to provide recommendations on management of tourism logistics components for environmental sustainability. Data on tourism logistics components of each tourist destination was collected from in-depth interviews of key informants and field visits for empirical data. Tourism logistics components consist of attractions, tourist activities, souvenir shops, restaurants, accommodations and transportation on site. Then, evaluation of tourist attractions was made based on criteria for evaluating tourism logistics components within tourist attractions in line with environmental sustainability principles under the integrated guidelines of the Sustainable Tourism Criteria of the Global Sustainable Tourism Council (GSTC) and the Sustainable Tourism Management Criteria of the Tourism Authority of Thailand (TAT). The assessment results and data of each of the tourism logistics components are used to provide recommendations on development of tourism logistics for environmental sustainability in accordance with the UN Sustainable Development Goals (SDGs) - responsible consumption and production (Goal 12).

Regarding suggestions for tourist attractions, they should promote environmental preservation build or upgrade the management system as well as monitor and control the use of resources. Tourists should be educated on environmental protection and maintaining cleanliness and trainings should be provided to stakeholders. In terms of tourism activities, tourism routes

should be organized to allow tourists to learn more about the history and the local way of life in nearby communities. Moreover, tourist activities must not have negative impacts on the life and behaviors of living organisms in the areas. The souvenir shops are encouraged to use environmentally friendly packaging and to reduce the use of plastics, styrofoam, and other resources. They should provide information to consumers by using advertising messages that are accurate and complete. Regarding the restaurants, the relevant government agencies should educate restaurant operators on management and setting business boundaries that place importance on environmental issues. Regarding accommodations, hotel operators are recommended to use eco-friendly and locally available products as well as electricity from renewable energy. A waste management system should be created to reduce adverse effects on the environment. Regarding internal travel, the government sector should strictly implement the policies, laws and regulations related to vehicle emissions. Transport service providers should establish a system to fully utilize the vehicle's loading capacity. Travel routes should be arranged properly, taking into consideration the reduction of energy consumption, time and safety of passengers.

Keyword: Logistics Development for Sustainable Tourism, historic town Sukhothai and associated historic towns (Kamphaeng Phet, Phitsanulok and Phetchabun)